

Мудрик О.І.,

вчитель початкових класів Старокостянтинівського НВК "Спеціалізована школа I ступеня, гімназія" Старокостянтинівської міської ради Хмельницької області імені Героя України Сергія Михайловича Бондарчука

КРАЄЗНАВЧИЙ МАТЕРІАЛ – ВАЖЛИВИЙ ЗАСІБ ФОРМУВАННЯ ГРОМАДЯНСЬКОЇ КОМПЕТЕНТНОСТІ

Дослідження рідного краю сприяє формуванню громадянської компетентності учнів, розвитку їх здібностей і пізнавальної активності. Необхідність вивчення своєї малої батьківщини насамперед пов'язана з великими можливостями краєзнавчої роботи у створенні умов для успішної адаптації і творчої самореалізації молоді за місцем проживання. Освіта дітей завжди починається з ознайомлення з рідним краєм і людьми, які живуть поряд. Витоки патріотизму починаються там, де людина вперше усвідомила себе особистістю, де відчула красу і безмежжя рідної землі. Саме це стало поштовхом до створення статті.

У сучасній школі ідеї громадянського виховання органічно поєднуються зі змістом і методикою навчальної і позаурочної роботи, з організацією життєдіяльності школярів. Відповідно до Рекомендації Європейського Парламенту та Ради (ЄС) "Про основні компетенції для навчання протягом усього життя" і Державного стандарту початкової загальної освіти реалізація завдань навчальних предметів сприяє формуванню в молодших школярів ключових компетентностей, серед яких:

громадянської (усвідомлення своїх прав і обов'язків, використання моделей поведінки, які відповідають нормам моралі і права, здатність критично мислити, приймати рішення, виявляти громадянську позицію у ставленні до природи, до людей, до самого себе).[2]

Саме ключові компетентності і наскрізні вміння створюють канву, яка є основою для успішної самореалізації учня – як особистості, громадянина, фахівця.[3] Переконана, що основа громадянськості закладається в дитячі роки.

Пріоритетна роль у формуванні громадянської компетентності належить активним методам і формам, що ґрунтуються на демократичному стилі взаємодії, спрямовані на самостійний пошук істини і сприяють формуванню критичного мислення, творчості. [5]

Доведено, що дитина любить те, що їй близьке і зрозуміле, що вона добре знає, а тому почувається впевненою. Тому варто дбати, аби подільські малі школярки глибше пізнали свій рідний край - і вони віддячать щирою синівською любов'ю. Адже культурна спадщина становить цінність як очевидні або неочевидні свідчення попередньої людської діяльності. І те, що збереглося, досьгодні вражає своєю величчю, красою та бездоганністю. [4]

Під час проведення занять краєзнавчого спрямування (це заочні мандрівки, телепередачі, ярмарок, гра) можна використовувати матеріали навчального посібника «Об'єкти культурної спадщини Хмельниччини» авторів Шкретій Л. В. та Мудрик О. І., що вийшов друком у видавництві м. Умань у 2013 році та мультимедійні презентації «Хмельниччина у фотооб'єктиві» та «Словник юного краєзнавця в малюнках».

Варто зазначити, що використання краєзнавчого матеріалу на уроках та в позаурочний час формує у школярів не лише основи громадянської компетентності, а й пізнавальний інтерес. Системна робота у цьому напрямку є дуже плідною. Так, мої вихованці зацікавилися історією та сьогоденням рідного подільського краю, бо глибше її пізнали і зрозуміли, відчували свою причетність до його долі.

Департаментом екології та природних ресурсів спільно з Департаментом освіти і науки Хмельницької облдержадміністрації проводиться щорічний обласний заочний конкурс «Природа України очима дітей Хмельниччини». Мої вихованці стали його дипломантами. Учні 4 – А класу у 2015-2016 навчальному році стали учасниками проекту «Це наше і це – твоє». Діти назвали свою роботу «Наше магічне триріччя», вона отримала схвальну оцінку оргкомітету. Учасники були нагороджені подякою МОН та телеканалу «ПЛЮСПЛЮС». Дитячі малюнки експонувалися в Мистецькому Арсеналі у Києві.

Так крок за кроком маленькі школярі відкривають нашу велику Батьківщину. Адже неможливо виховати почуття власної гідності, впевненість у собі, а, отже, повноцінну особистість, без поваги до історії і культури своєї Вітчизни. Не можна бути патріотом, не відчуваючи особистого зв'язку з Батьківщиною. Переконана, що нова школа справді плекатиме українську ідентичність, виховуватиме не лише відповідальність за себе, а й за розвиток і добробут країни та всього людства. [3]

Список використаних джерел

1. Дівакова І. І. Інтерактивні технології навчання у початкових класах / І.І.Дівакова. – Т.: Мандрівець, 2007. - 180с. – ISBN 978-966-634-338-6.
2. Навчальні програми для початкової школи. Я у світі. Навчальна програма для загальноосвітніх навчальних закладів 3-4 класи(ОНОВЛЕНО). [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://mon.gov.ua/activity/education/zagalna-serednya/pochatkova-shkola.html>
3. Нова українська школа: poradnik dla vchytelja / за заг. ред. Н. М. Бібік. — Київ : Літера ЛТД, 2018. — 160 с. - ISBN 978-966-178-985-1
4. Пажимський Б.О. Маєтки (палацо-паркові ансамблі) Хмельниччини XVII – XIXст./ Богдан Пажимський, Олександр Пажимський. – Хмельницький – Київ, 2006. – 158с. – ISBN 966-8529-58-8.
5. Телячук В. П. Інноваційні технології в початковій школі / В.П.Телячук, О.В.Лесіна. – Х.: - Основа, 2008. 233с. – ISBN 9768-966-495-055-5.